

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปใน ทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และให้ความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปใน ทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

เป้าประสงค์

เป้าประสงค์

- เป็นแนวทางการปฏิบัติตน
- ประชาชนทุกระดับ
- “ทางสายกลาง”
- ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน

หลักความ
พอเพียง

พอประมาณ

- พอดีพอเหมาะต่อความจำเป็น
- พอควรแก่อัตภาพ
- ไม่มากเกินไป
- ไม่น้อยเกินไป

ความมีเหตุผล

- ตามหลักวิชา
- ตามกฎเกณฑ์สังคม (รวมประเพณี-วัฒนธรรม)
- ตามหลักกฎหมาย
- ตามหลักศีลธรรม
- ตามความจำเป็นในการดำเนินชีวิต / กิจกรรม

ระบบภูมิคุ้มกันตัว

- เหตุปัจจัย → การเปลี่ยนแปลง → เกิดผลกระทบ
 - (1) ด้านวัตถุ
 - (2) ด้านสังคม
 - (3) ด้านสิ่งแวดล้อม
 - (4) ด้านวัฒนธรรม

ระบบภูมิคุ้มกันด้านวัตถุ

ภูมิคุ้มกันเข้มแข็ง

- มีเงินออม
- มีการประกันความเสี่ยง
ในอนาคต
- มีการลงทุนเพื่อพัฒนา
- มีการวางแผนระยะยาว

ภูมิคุ้มกันบกพร่อง

- มีหนี้ไม่ก่อรายได้
- ขาดการประกันความเสี่ยง
ในอนาคต
- ขาดการลงทุนเพื่อพัฒนา
- ขาดการวางแผนระยะยาว

ภูมิคุ้มกันในตัว (reserve ; safety net)

1. ลดหนี้ / ลบหนี้ (reduce or wipe out debt)
2. การลงทุนที่เสี่ยงน้อย (low-risk investment)
3. กองทุนป้องกันวิกฤติ (stabilization fund)
4. การออม (saving)
5. การลงทุนพัฒนาสถาบัน / ประเทศชาติ (invest in development)

ระบบภูมิคุ้มกันด้านสังคม

ภูมิคุ้มกันเข้มแข็ง

- รู้-รัก-สามัคคี
- ร่วมมือร่วมใจกัน
- มีคุณธรรม-ไฟศานาธรรม
- “สังคมสีขาว”
- “อยู่เย็นเป็นสุข”
- ทูนทางสังคมสูง

ภูมิคุ้มกันบกพร่อง

- ระวาง-ทะเลาะเบาะแว้ง
- ต่างคนต่างอยู่
- ทูศีล-ห่างไกลศาสนาธรรม
- เยื่อแห่งอบายมุขทั้งปวง
- “อยู่ร้อนนอนทุกข์”
- ทูนทางสังคมต่ำ

วิธีสร้างภูมิคุ้มกันทางศีลธรรมแก่ลูกหลาน

ภูมิคุ้มกันทางศีลธรรม → คุ้มกันต่อสิ่งชั่วร้ายทางศีลธรรม
อันได้แก่ โลภะ โทสะ และโมหะ

1. ฐานเครือข่ายที่มั่นคง
2. คำสอนของครอบครัว / ตระกูล
3. พาลูกเข้าวัด / ศึกษาและปฏิบัติธรรม
4. สอนลูกให้ออมและทำบุญ
5. ฝึก “ใจ” ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น
 - ข่มตนเอง
 - ปฏิเสธความชั่ว / ยึดมั่นความดี

ระบบภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อม

ภูมิคุ้มกันเข้มแข็ง

- มีความรู้ — ตำนึก และหวัง
แทนในสิ่งแวดล้อม
- มีนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม
จากฝ่ายบริหาร
- สร้าง “สุขนิสัย”
- สะอาด-เป็นระเบียบ
- อยู่กับธรรมชาติ

ภูมิคุ้มกันบกพร่อง

- ขาดความรู้ — ขาดสำนึก
- ขาดนโยบาย — ผู้บริหาร
ไม่สนใจ
- เต็มไปด้วย “สุขนิสัย”
- สกปรก — ขาดระเบียบ
- ทำลายธรรมชาติ

ระบบภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม

ภูมิคุ้มกันเข้มแข็ง

- มั่นคงในวัฒนธรรมไทย และเชิดชูวัฒนธรรมท้องถิ่น
- เข้าใจและเป็นมิตรต่อวัฒนธรรมต่างชาติ

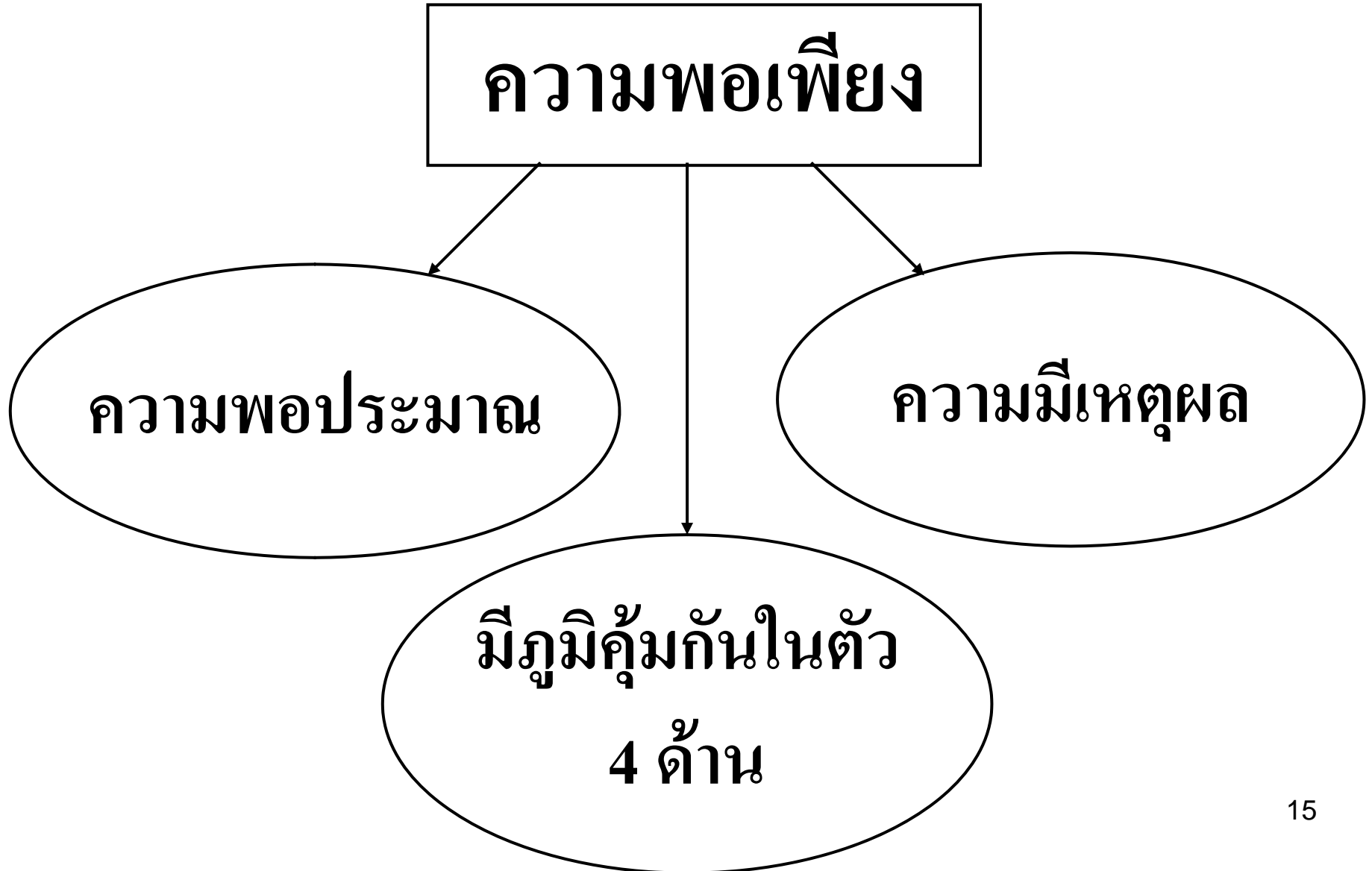
ภูมิคุ้มกันบกพร่อง

- ย่อหย่อน – ไร้สำนึก – รู้สึกเป็นปมด้อยในวัฒนธรรมไทย – วัฒนธรรมท้องถิ่น
- เหยียดหยาม - มุ่งร้ายต่อต่างวัฒนธรรม

กลไกในการสร้างระบบภูมิคุ้มกัน

<u>มิติ</u>	<u>ตัวชี้วัด</u>	<u>เป้าหมาย</u>	<u>แผน-ปฏิบัติ- ประเมิน</u>
1. ด้านวัตถุประสงค์			
2. ด้านสังคม			
3. ด้านสิ่งแวดล้อม			
4. ด้านวัฒนธรรม			

สามองค์ประกอบ

เศรษฐกิจพอเพียง

1. **เงื่อนไขหลักวิชา** ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และ
2. **เงื่อนไขคุณธรรม** ขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และ
3. **เงื่อนไขการดำเนินชีวิต** ให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ

สาม
เงื่อนไข

เงื่อนไขหลักวิชา-ความรู้

- นำหลักวิชาและความรู้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้
- ทั้งในชั้นวางแผนและชั้นปฏิบัติงาน
- ด้วยความรอบรู้

ความรอบคอบ

และระมัดระวังอย่างยิ่ง

การจัดการความรู้ในเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อมูล (Data)

- ข้อเท็จจริง
- ใช้ในการสืบค้นความจริง
หรือในการคำนวณ
- ยังไม่ผ่านการวิเคราะห์

สารสนเทศ (Information)

- ข่าวสาร
- ข้อมูลที่ถูกจัดรูป
เพื่อการแสดงหรือ
การชี้แจง
- นำไปวิเคราะห์
และคำนวณ

ความรู้ (knowledge)

- สารสนเทศที่ผ่าน
การถอดความ
- ข้อมูลที่ถูกจดจำใน
ของประสบการณ์
- ผ่านกระบวนการ
และเข้าใจ

ปัญญา (wisdom)

- ความรู้ที่ถูกต้อง
ตามจริง
- ปราศจากอคติ
และความคิดเห็น
- มีความเที่ยงตรง
ไม่เปลี่ยนแปลง
ตามกาลเวลา

เงื่อนไขคุณธรรม

- เสริมสร้างพื้นฐานจิตใจ (ครอบครัว การศึกษา ศาสนา ฯลฯ)
- แก่ทุกคนในชาติ
- ให้มีคุณธรรม
(ยึดมั่นในความดี — ความจริง — ความงาม)
- “ซื่อสัตย์สุจริต”

เงื่อนไขการดำเนินชีวิต

- อดทน มีความเพียร
- มีสติ
- ใช้ปัญญา
- มีความรอบคอบ

สามเงื่อนไข

เงื่อนไขคุณธรรม

เงื่อนไขหลักวิชา
ความรู้

เงื่อนไขการดำเนินชีวิต

เศรษฐกิจพอเพียง

เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการ
รองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและ
กว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม
และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็น
อย่างดี

ผลที่
คาดว่าจะ
จะได้รับ

ผลการปฏิบัติ

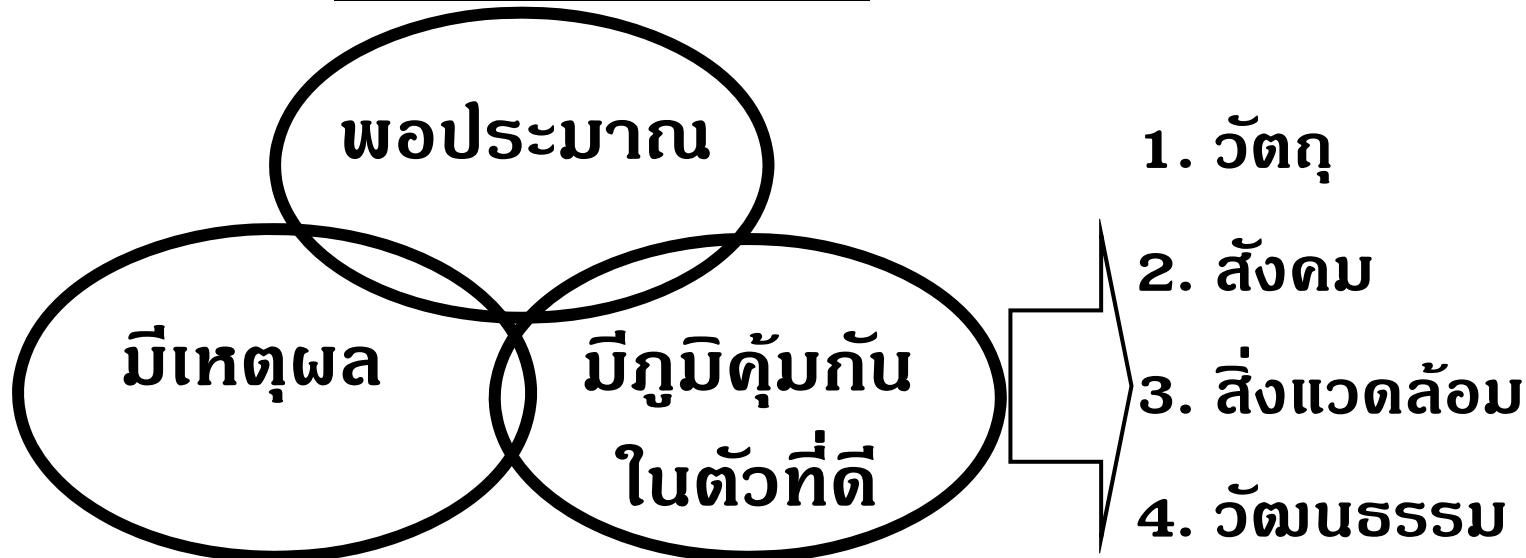
ตามแนวทาง “เศรษฐกิจพอเพียง”

- ชีวิต — หน้าที่การงาน เกิด “สมดุล”
- บุคคล — ครอบครัว — องค์กร — ชุมชน —
ประเทศชาติ พร้อมรับผลกระทบจากการ
เปลี่ยนแปลง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- ทางสายกลาง -

ความพอเพียง

เงื่อนไขคุณธรรม
(ซื่อสัตย์-มีคุณธรรม)

เงื่อนไขหลักวิชา
(ใช้หลักวิชาวางแผน-ปฏิบัติ)

เงื่อนไขชีวิต
(ขยัน-อดทน-สติ-ปัญญา)

นำไปสู่

สมดุล/พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เพื่อสร้าง : -

1. ระบบเศรษฐกิจและระบบสังคมแห่งความสุข
2. ระบบเศรษฐกิจและระบบสังคมแห่งคุณธรรม
3. ระบบเศรษฐกิจและระบบสังคมแห่งความยั่งยืน

เศรษฐกิจพอเพียงกับหนทางข้างหน้า

๑. เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการขจัดความยากจนและการลดความเสียหายทางเศรษฐกิจของคนจน

**๒. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐาน
ของการสร้างพลังอำนาจของชุมชนและ
การพัฒนาศักยภาพชุมชนให้เข้มแข็งเพื่อ
เป็นฐานรากของการพัฒนาประเทศ**

๓. เศรษฐกิจพอเพียงช่วยยกระดับ
ความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท
ด้วยการสร้างข้อปฏิบัติในการทำ
ธุรกิจ ที่เห็นผลกำไรระยะยาวใน
บริบทที่มีการแข่งขัน

๔. หลักการเศรษฐกิจพอเพียง
ความสำคัญยิ่งต่อการปรับปรุงมาตรฐาน
ของธรรมาภิบาล

๕. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนด
นโยบายของชาติ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันต่อ
สถานการณ์ที่เข้ามากระทบโดยฉับพลัน
และเพื่อปรับปรุงนโยบายต่างๆ ให้
เหมาะสม

๕. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนด
นโยบายของชาติ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันต่อ
สถานการณ์ที่เข้ามากระทบโดยฉับพลัน
และเพื่อปรับปรุงนโยบายต่างๆ ให้
เหมาะสม

ผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์

“วิถีทางดำเนินของบ้านเมืองและของประชาชนโดยทั่วไป มีความเปลี่ยนแปลงมาตลอด เนื่องจากความวิปริตผันแปรของวิถีแห่งเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และอื่นๆ ของโลก ยากยิ่งที่เราจะหลีกเลี่ยงให้พ้นได้ จึงต้องระมัดระวัง ประคับประคองตัวเรามากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องการ เป็นอยู่โดยประหยัด เพื่อที่จะอยู่ให้รอดและก้าวหน้าต่อไป ได้โดยสวัสดิ์”

ธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลง

(1) ทุกสิ่งทุกอย่างมีการเปลี่ยนแปลง

(2) ทุกการเปลี่ยนแปลงเกิดจากเหตุปัจจัย

- เหตุปัจจัยภายนอก / เหตุปัจจัยภายใน
- เหตุปัจจัยที่ควบคุมได้ / ที่ควบคุมไม่ได้

(3) การเปลี่ยนแปลงมีลักษณะเป็นวงจร

มีขาขึ้น - ขาลง

- ต้องสร้างระบบข้อมูลเพื่อกำกับติดตาม
- ยุทธศาสตร์สำหรับขาขึ้น
- ยุทธศาสตร์สำหรับขาลง

4. ในปัจจุบันและอนาคต ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ซึ่ง
เชื่อมโยงโลกทั้งใบเข้าด้วยกัน ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง
ณ จุดหนึ่ง อาจส่งผลไป

(1) รวดเร็ว

(2) ไกลและกว้างขวาง

(3) รุนแรง

เพราะฉะนั้นต้องติดตาม “แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลง”
อย่างใกล้ชิด และ “กำหนดยุทธศาสตร์ไว้คอยป้องกันและ
รับมือ”

แนวโน้มหลัก — ระดับสากล 10 ประการ

1. ระบบเศรษฐกิจ — การเมือง และความมั่นคงใหม่
2. ระบบการค้าและการเงิน
3. ระบบติดต่อ — สื่อสาร
4. การสร้างความรู้และเทคโนโลยีใหม่
5. การครอบงำทางวัฒนธรรม

6. การครอบงำทางภาษา

7. สงครามและการก่อการร้าย

8. โรคและปัจจัยสุขภาพ

9. ภาวะโลกร้อน

10. พลังงานทดแทน

แนวโน้มหลัก - ระดับสากล

1. ระบบเศรษฐกิจ - การเมือง - และความมั่นคงใหม่

3 เก่า : สหรัฐอเมริกา

สหภาพยุโรป

ญี่ปุ่น

4 ใหม่ : BRIC

บราซิล

รัสเซีย

อินเดีย

จีน

- เอเซียตะวันออก

ญี่ปุ่น — จีน — เกาหลีใต้

- เอเซียตะวันออกเฉียงใต้

10 ประเทศอาเซียน

- เอเชียใต้

อินเดีย ปากีสถาน

บังกลาเทศ ศรีลังกา

2. ระบบการค้าและการเงิน

การค้า - องค์การการค้าโลก (WTO)

- FTA (ทวิภาคี)

- ตลาดส่งออกของไทย

การเงิน - เงินทุนสำรอง

- อัตราแลกเปลี่ยน

3. ระบบการติดต่อสื่อสาร

(1) การคมนาคม (ขนคน)

(2) การขนส่ง (ขนของ - ขนสินค้าและบริการ)

(3) การโทรคมนาคม (ขนข่าว - ขนความรู้ความเห็น)

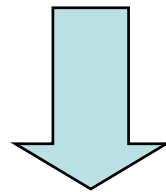
(4) บทบาทของการสื่อสารมวลชน

- สื่อมวลชนในประเทศ

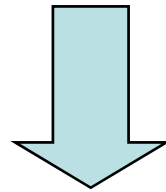
- สื่อมวลชนต่างประเทศ

4. ความรู้และเทคโนโลยีใหม่

การสร้างความรู้ใหม่

การพัฒนาเทคโนโลยีใหม่

นวัตกรรม - การผลิตใหม่

(สินค้า - บริการ)

5. การครอบงำทางวัฒนธรรม

- เอกลักษณ์และความยั่งยืนของวัฒนธรรมไทย - วัฒนธรรมท้องถิ่น
- การเรียนรู้และผสมผสานกับวัฒนธรรมต่างถิ่น
 - ❖ คุณค่า — รสนิยม
 - ❖ วิถีชีวิต
 - ❖ การแต่งกาย
 - ❖ ภาคบันเทิง
 - ❖ อาหารไทย
 - ❖ ฯลฯ

6. การครอบงำทางภาษา

- ความร่ำรวยและงดงามของภาษาไทย — ภาษาถิ่น
- ความจำเป็นในการใช้ภาษาต่างประเทศ
 - ❖ ทางการค้า
 - ❖ ทางการทูต
 - ❖ ทางวิชาการ

7. สงครามและการก่อการร้าย

สงคราม

- สงครามใหญ่
- สงครามภูมิภาค
- สงครามกลางเมือง

การก่อการร้าย

- การก่อการร้ายสากล
- การก่อการร้ายภายในประเทศ

8. โรคและปัจจัยสุขภาพ

- โรคจากเชื้อไวรัสใหม่ๆ
 - HIV /AIDS
 - ไข้หวัดนก
- โรคเรื้อรัง (ติดต่อกันและไม่ติดต่อกัน)
- โรคและสุขภาพจากภาวะโลกร้อน

ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลต่อสุขภาพ

(1) ความยากจน

(2) โรคอ้วน

(3) ภาวะถูกทอดทิ้งหรือแยกตัวเอง

(4) อุบัติเหตุ — อุบัติภัย

(5) การฆ่าตัวตาย — ฆ่าผู้อื่น

(6) ความล่าช้าทางเพศ

(7) มลภาวะทางน้ำ — อากาศ - อาหาร

9. ภาวะโลกร้อน

- รายงานจาก IPCC → การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบระดับโลก
- ผลกระทบต่อประเทศไทย
 - ด้านดินฟ้าอากาศ
 - ด้านการเกษตร
 - ด้านอุบัตินภัย
 - ด้านสุขภาพและโรคภัย
 - ด้านสังคม - เศรษฐกิจ - การเมือง

10. พลังงานทดแทน

- พลังงานแสงอาทิตย์ - พลังงานลม
- พลังงานนิวเคลียร์
- เชื้อเพลิงชีวภาพ (**Biofuels**)
 - แก๊สโซฮอลล์
 - ไบโอดีเซล

โอกาสทองของการเกษตรไทย

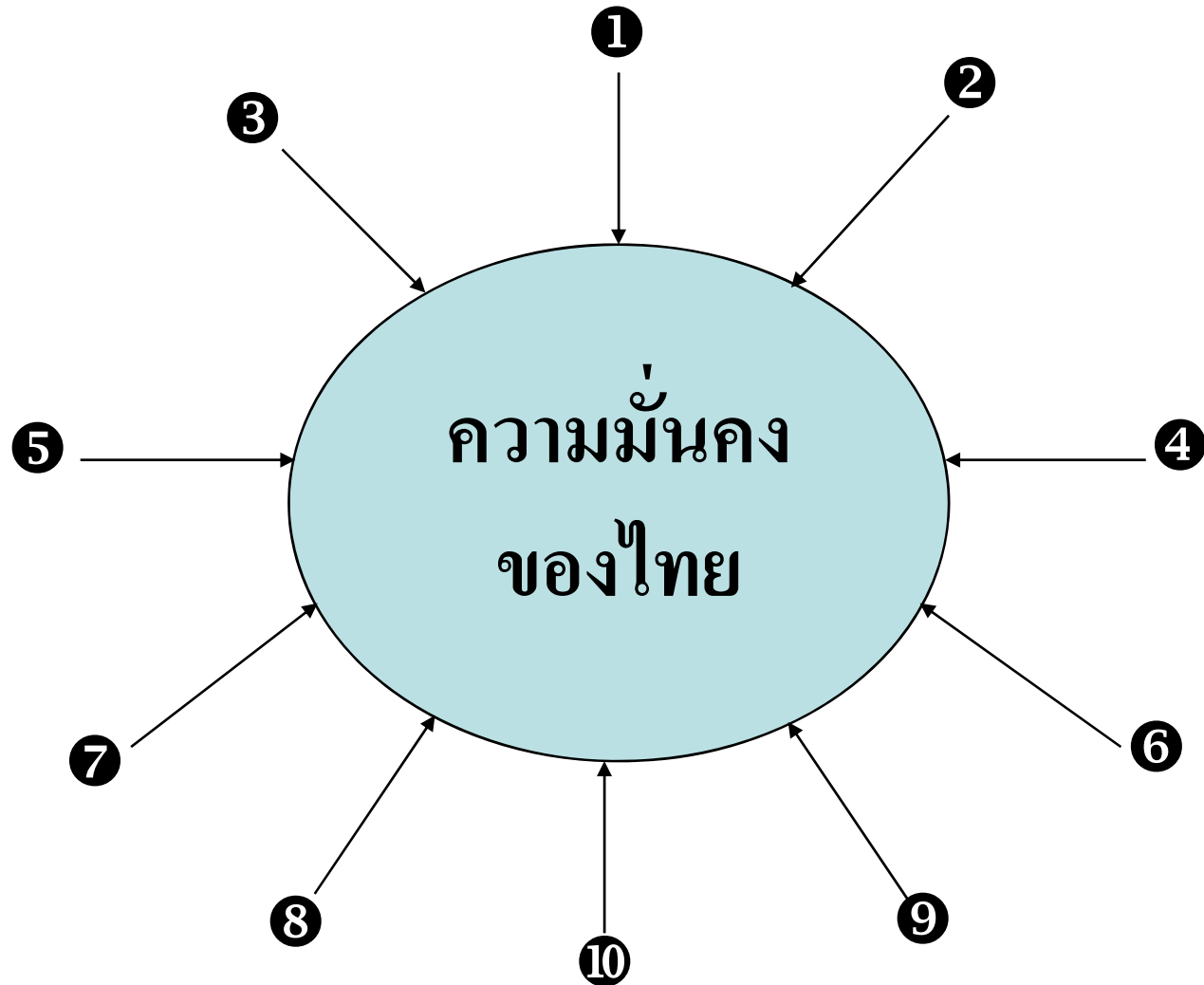
F-1 = Human Food

F-2 = Animal Feed

F-3 = Biofuels

- กำหนดเป็น “ระเบียบวาระแห่งชาติ” มีคณะกรรมการระดับชาติ และสำนักงานรับผิดชอบเชิงนโยบายและประสานงาน
- เร่งศึกษาวิจัย — อย่างต่อเนื่อง
- กำหนดแผนปฏิบัติทุกระดับ
- ทุกภาคส่วนร่วมรับผิดชอบ

แนวโน้มนวัตกรรม x 10 ประการ

การเปลี่ยนแปลงระดับประเทศ

การเปลี่ยนแปลง 5 ประการ

1. โครงสร้างประชากรไทย
2. เมืองและชนบท
3. ภาคการผลิต
4. แนวทางประชาธิปไตย
5. สังคมเกิดวิกฤติ

1. โครงสร้างประชากรไทย

- ผู้สูงอายุมีสัดส่วนมากขึ้น
 - ผู้สูงอายุคือ มรดกอันล้ำค่ามิใช่ภาระสังคม
- นโยบายการวางแผนครอบครัวที่สมดุล
- การเลี้ยงดูและฝึกอบรมเด็กและเยาวชน
- การพัฒนา “วัยแรงงาน” อย่างต่อเนื่อง
- นโยบายเชิงบวกสำหรับผู้สูงอายุ

2. เมืองกับชนบท

- การเติบโตอย่างไม่หยุดยั้งของเมืองและชนบท
 - (1) กายภาพ - สิ่งแวดล้อม
 - (2) สังคม - ศิลปะ - วัฒนธรรม
- การปรับคุณภาพชีวิตของชนบท
 - (1) สุขภาพ - สาธารณสุข
 - (2) ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ
- “ศาสตร์และศิลป์” แห่งการจัดการเมืองและชนบท

3. ภาคการผลิต

ก. ภาคเกษตร - 5 มิติ

(1) ดิน (ความเป็นเจ้าของ / คุณภาพดิน)

(2) น้ำ (เพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค)

(3) การผลิตและแปรรูป

(4) การขนส่งและการตลาด

(5) การรวมกลุ่มเกษตรกร

* ในศตวรรษใหม่นี้ การเกษตร คือต้นธารของเศรษฐกิจไทย

ข. ภาคอุตสาหกรรมและบริการ

- (1) ความสำเร็จอยู่ที่เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ
- (2) ต้องลงทุน “สร้างคนและสร้างความรู้”
- (3) ขยายสัดส่วนตลาดในประเทศ v.s. ส่งออก
- (4) ขยายตลาดเพื่อนบ้าน

4. แนวทางประชาธิปไตย

เป้าหมาย : ภราดรภาพ

นโยบาย : เสรีภาพ (ในการได้โอกาสเพื่อการพัฒนา
ศักยภาพของ บัณฑิต - ครอบครัว และชุมชน)

ความเสมอภาค (ในความรับผิดชอบต่อกฎหมาย
- ศีลธรรม - กฎเกณฑ์สังคม)

หลักปฏิบัติ : แนวทาง ธรรมาภิบาล (โปร่งใส - ตรวจสอบได้
และมีประสิทธิภาพ - ประสิทธิผล)

5. สังคมเกิดวิกฤติ

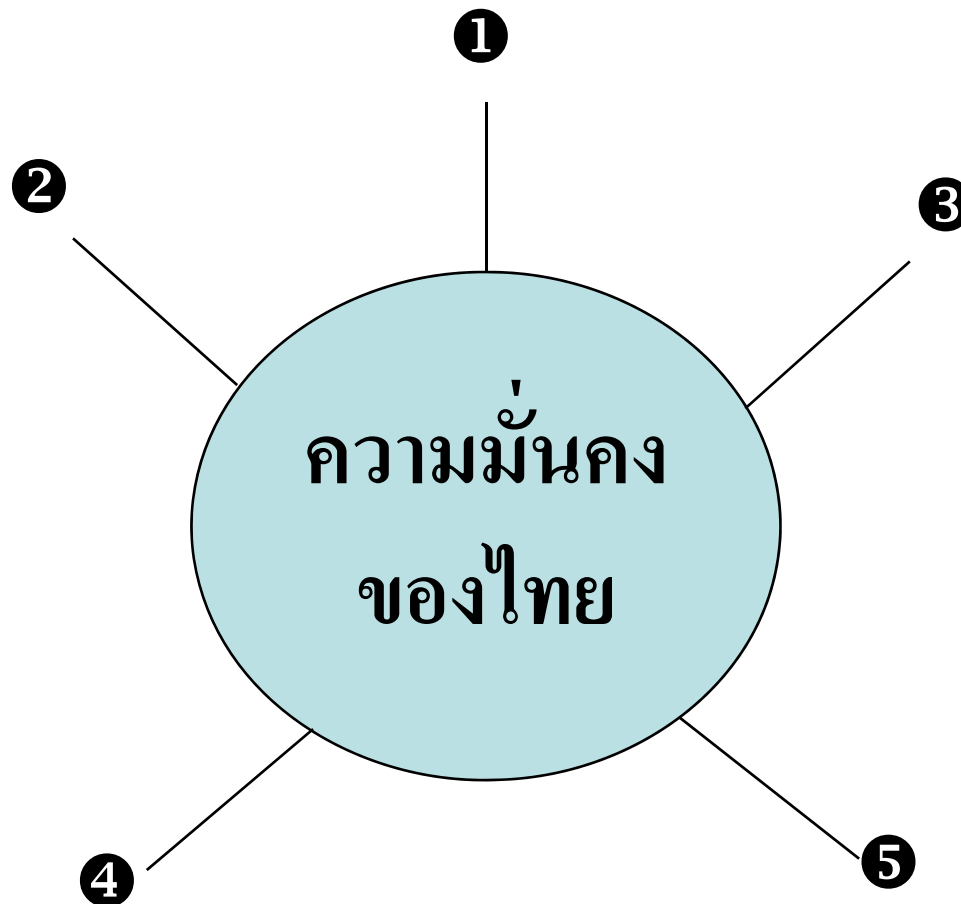
คุณธรรมเสื่อม — อบายमुखเฟื่องฟู

- ภาครัฐเป็นหัวหอกในการสร้างความเป็นธรรม และ
ออกมาตรการลดอบายमुख
- ภาคศาสนาเป็นแกนหลักในการสร้างสังคมคุณธรรม
- ชุมชน คือ หน่วยปฏิบัติจนเกิดผลในการฟื้นคุณธรรม และ
ลดอบายमुख
- ครอบครัว คือ หน่วยบ่มเพาะความดีตั้งแต่เกิดจนตาย

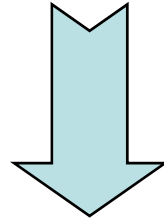
เปลี่ยนกลับได้ไหม ?

ธนนิยม	⇒	ธรรมนิยม
วัตถุนิยม	⇒	จิตนิยม
บริโภคนิยม	⇒	“ความพอเพียง”
อบายมุข	⇒	กุศลกิจ
อัตตนิยม	⇒	จิตอาสา - จิตสาธารณะ

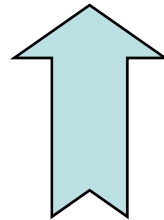
เหตุปัจจัย 5 ประการ แห่งการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย

เหตุปัจจัยภายนอก X 10 ประการ

ความมั่นคงของไทย

เหตุปัจจัยภายใน X 5 ประการ

ต้นทุนไทย คือ สถาบันหลักทั้งสาม

1. สถาบันพระมหากษัตริย์
2. สถาบันพระศาสนา
3. สถาบันประชาชน

1. สถาบันพระมหากษัตริย์

- เป็นเสาหลักในยามสงบ
- เป็นหลักชัยในยามวิกฤติ — ยามสงคราม
- เพื่อความมั่นคงและความต่อเนื่องของชาติ

2. สถาบันพระศาสนา

ศาสนาพุทธ

- หยั่งรากลึกและกว้างขวางมานับพันปี
- เป็นพื้นฐานวัฒนธรรมไทย (วิถีชีวิต — ค่านิยม — ภาษา — ศิลปะ — วิทยาการ — ฯลฯ)
- พันธกิจของพุทธศาสนิกชน
 - (1) เรียนรู้และปฏิบัติพุทธธรรม
 - (2) รักษา “ความแก่นแท้” ของศาสนา
 - (3) เผยแผ่ให้กว้างขวางและยืนนาน

ห้าศาสนาในไทย

พุทธ — อิสลาม — คริสต์ — ซิกข์ — ฮินดู (พราหมณ์)

- ส่วนต่างได้แก่ อุดมการณ์สูงสุดและพิธีกรรม
- ส่วนเหมือนกันคือ หลักศาสนธรรม 3 กลุ่มใหญ่
 - (1) การรักษาความสัตย์ความจริง
 - (2) การยึดมั่นในคุณค่าแห่งความเป็นคน
 - (3) เน้นความรักและความเมตตาแก่กันและกัน

3. สถาบันชาติ – ประชาชน

3.1 ครอบครัว

- หน่วยสังคมพื้นฐาน
- เป็นอยู่ที่เกิด - กระบวนการฟุ่มเฟือก
อบรมถ่ายทอด - ที่พักที่อาศัยชั่วชีวิต
- หากครอบครัวสีขาวอบอุ่น → ชีวิตและสังคมย่อม
เข้มแข็งมั่นคง
- หากครอบครัวสีดำอ่อนแอ → ชีวิตและสังคมย่อม
อ่อนล้าเป็นเหยื่อแห่งกิเลสและอบายมุข

3.2 ชุมชน

- พลังของชุมชนคือพลังชาติ
- กลไกของชุมชนเป็นกลไกธรรมชาติ ต้องการการเรียนรู้ — จัดระบบ และกำกับให้ชุมชนเข้มแข็ง ฟังตนเองได้
- ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นวิธีหนึ่งที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาศักยภาพของชุมชน

মন : জিত

দুঃখ : দুঃ

মনুষ্য : মূর্খ

জিত (জি) কাম কাম কাম কাম কাম কাম কাম

มนุษย์สามารถเข้าถึงสิ่งสูงสุด 3 ประการ คือ

1. ความดี

2. ความจริง

3. ความงาม

ในความจริงที่มีความดีและความงาม

ในความดีที่มีความจริงและความงาม

ในความงามที่มีความจริงและความดี

คุณธรรม คือ สิ่งกำกับจิตใจให้ปรากฏ
ออกมาเป็นพฤติกรรมที่กำหนดได้ว่าเป็น
ความดี ความจริง และความงาม

คนมีคุณธรรม คือ คนที่มีเครื่องกำกับจิตใจให้
การกระทำและคำพูดปรากฏออกมาเป็นความดี
- ความจริง และความงาม

คนไร้คุณธรรม คือ คนที่มีเครื่องกำกับจิตใจให้
การกระทำและคำพูดปรากฏออกมาเป็นความ
เลว — ความเท็จ และอัปลักขณ์

ชุดเครื่องใช้คุณธรรม

ชุดที่ 1 : ศาสนธรรม (ศีลธรรม)

ศาสนาธรรมสากล 3 ประการ

1. ความสัตย์ความจริง
2. คุณค่าของความเป็นคน
3. ความรักความเมตตา

**ชุดที่ 2 : จริยธรรม คือ เครื่องกำหนด ความ
ประพฤติที่มรรควาสนกำหนดขึ้นเพื่อให้สมาชิก
อยู่เป็นปกติสุขและมีศักดิ์ศรี**

(1) จริยธรรมทั่วไป

(2) จริยธรรมเฉพาะวิชาชีพ (จรรยาบรรณ)

ชุดที่ 3 : นิติธรรม (กฎหมาย, ข้อบังคับ)

เป็นเครื่องมือในการบริหารบ้านเมืองให้มี
ความเที่ยงธรรมและมีสันติสุข ปราศจากการ
เอารัดเอาเปรียบ

ชุดที่ 4 : ธรรมาภิบาล (บรรษัทภิบาล)

เป็นเครื่องมือกำหนดความสัมพันธ์ในระดับชั้นต่างๆ ในองค์กรหรือหน่วยงานทุกประเภท เพื่อให้เกิดความมั่นคงและต่อเนื่อง เน้นประสิทธิภาพ ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีความรับผิดชอบ และความรับผิดชอบต่อ

โครงสร้างธรรมาภิบาล

- ระดับที่ 1 : เจ้าขององค์กร
(จัดตั้งเพื่อวัตถุประสงค์ใด)
- ระดับที่ 2 : คณะกรรมการนโยบาย
(แปลงวัตถุประสงค์เป็นนโยบายองค์กร)
- ระดับที่ 3 : ผู้บริหาร
(แปลงนโยบายองค์กรเป็นนโยบายบริหาร)
- ระดับที่ 4 : ผู้ปฏิบัติ
(แปลงนโยบายบริหารเป็นแผนปฏิบัติ)

ทั้ง 4 ระดับ ต้องมี

1. ความรับผิดชอบ (**responsibility**)

= พันธะสัญญาที่จะปฏิบัติงาน

2. ความรับผิดชอบ (**accountability**)

= พันธะสัญญาที่จะรับผิดชอบต่อผลเสียหายและรับผิดชอบต่อผลดีอันเนื่องมาจากปฏิบัติงานนั้น

**ชุดที่ 5 : กฎเกณฑ์สังคม (ขนบธรรมเนียม
ประเพณี มารยาท ฯลฯ) เป็นข้อกำหนด เชิง
ปฏิบัติสำหรับสมาชิกในสังคมนั้นๆ เพื่อความ
สมดุล เพื่อความเป็นหมู่คณะ และเพื่อความ
อยู่รอด**

ชุดที่ 6 : คุณธรรมประจำตระกูล / ครอบครัว
เป็นหลักคุณธรรมที่แต่ละครอบครัวเห็นคุณค่า
และยึดถือปฏิบัติ รวมทั้งสั่งสอนอบรมถ่ายทอด
แก่ลูกหลานสืบๆ มา

ชุดที่ 7 : ชุดคุณธรรมที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระราชทานแก่พลสภานักเรียนชาวไทยในวโรกาสต่างๆ เช่น ใน
วโรกาสวันเฉลิมฉลองการครองสิริราชสมบัติ 60 ปี เมื่อ
วันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ.2549 ได้พระราชทานคุณธรรม 4
ประการ เพื่อให้คนไทยรักและสามัคคีกัน ได้แก่

- (1) เมตตาธรรม
- (2) สามัคคีธรรม
- (3) สุจริตธรรม
- (4) เทียงธรรม

หลักการทรงงาน

ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

(“60 ปี ครองราชย์ ประโยชน์สุข ประชาชนถ้วน”

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงาน

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2549)

1. ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ

การที่จะพระราชทานโครงการใดโครงการหนึ่ง จะทรงศึกษาข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นระบบ ทั้งจากข้อมูลเบื้องต้น จากเอกสาร แผนที่ สอบถามจากเจ้าหน้าที่ นักวิชาการ และราษฎรในพื้นที่ ให้ได้รายละเอียดที่เป็นจริง เพื่อที่จะพระราชทานความช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วตามความต้องการของประชาชน

2. ระเบิดจากข้างใน

หมายความว่า ต้องสร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชนที่เราเข้าไปพัฒนาให้มีสภาพพร้อมที่จะรับการพัฒนาเสียก่อน

มิใช่การนำเอาความเจริญหรือบุคคลจากภายนอกเข้าไปหาชุมชนหมู่บ้านที่ยังไม่ทันได้มีโอกาเตรียมตัวหรือตั้งตัว

เป้าหมายคือให้ท้องถิ่นเจริญงอกงาม

3. แก้ปัญหาที่จุดเล็ก

ทรงมองปัญหาในภาพรวมก่อนเสมอ แต่การ
แก้ปัญหาก็จะเริ่มจากจุดเล็กๆ คือ การแก้ไขปัญหา
เฉพาะหน้าที่คนมักจะมองข้าม

“...ถ้าปวดหัวคิดอะไรไม่ออก...ต้องแก้ไขการปวด
หัวนี้ก่อน... เพื่อให้อยู่ในสภาพที่คิดได้...”

4. ทำตามลำดับขั้น

ทรงเริ่มต้นจากสิ่งที่จำเป็นที่สุดของประชาชนก่อน
ได้แก่ สาธารณสุข ต่อไปจึงเป็นเรื่องสาธารณูปโภค ขั้น
พื้นฐาน และสิ่งจำเป็นสำหรับประกอบอาชีพ

การพัฒนาประเทศต้องสร้างพื้นฐานคือ ความพอมิ พอ
กิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่ก่อน จึงค่อยสร้าง
ค่อยเสริมความเจริญและเศรษฐกิจขั้นสูงโดยลำดับ
ต่อไป

5. ภูมิสังคม

การพัฒนาใดๆ ต้องคำนึงถึง

(1) ภูมิประเทศของบริเวณนั้น (ดิน, น้ำ, ป่า, เขา

ฯลฯ)

(2) สังคมวิทยาของคนที่นี่ (นิสัยใจคอของผู้คน

ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น)

6. องค์กรร่วม

- ทรงมีวิธีคิดอย่างองค์กรร่วม
- ทรงมองอย่างครบวงจร
- ทรงมองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข
อย่างเชื่อมโยง

7. ไม่ติดตำรา

การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ มีลักษณะของการพัฒนาที่อนุโลม และรอมชอมกับสภาพธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสภาพของสังคมจิตวิทยาแห่งชุมชน

“ไม่ติดตำรา” ไม่ผูกมัดกับวิชาการและเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่แท้จริงของคนไทย

8. ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด

ทรงใช้หลักในการแก้ไขปัญหาด้วยความเรียบง่ายและ
ประหยัด ราษฎรสามารถทำได้เอง หาได้ในท้องถิ่น และ
ประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ในชุมชนนั้นๆ มาแก้ไขปัญหา โดย
ไม่ต้องลงทุนสูง หรือใช้เทคโนโลยีที่ไม่ยุ่งยากนัก

“ให้ปลูกป่า โดยไม่ต้องปลูกป่า โดยปล่อยให้ขึ้นเอง
ตามธรรมชาติ จะได้ประหยัดงบประมาณ”

9. ทำให้ง่าย

ทรงคิดค้น ดัดแปลง ปรับปรุง และแก้ไขงานการ
พัฒนาประเทศตามแนวพระราชดำริโดยง่าย ไม่
ยุ่งยากซับซ้อน

ทรงโปรดที่จะทำสิ่งยากให้กลายเป็นง่าย ทำสิ่งที่
สลับซับซ้อนให้เข้าใจง่าย

“ทำให้ง่าย”

10. การมีส่วนร่วม

ทรงเป็นนักประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ประชาชน หรือ
เจ้าหน้าที่ทุกระดับได้มาร่วมกันแสดงความคิดเห็น

“...ต้องหัดทำใจให้กว้างขวางหนักแน่น รู้จักรับฟังความ
คิดเห็น แม้กระทั่งความวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อื่นอย่างฉลาด
เพราะการรู้จักรับฟังอย่างฉลาดนั้นแท้จริง คือการระดม
สติปัญญาและประสบการณ์อันหลากหลาย มาอำนวยความสะดวก
บริหารงานให้ประสบความสำเร็จที่สมบูรณ์นั่นเอง...”

11. ประโยชน์ส่วนรวม

“...ใครต่อใครก็มาบอกว่า ขอให้คิดถึงประโยชน์ส่วนรวม
อาจมานึกในใจว่าให้ๆ อยู่เรื่อยแล้วส่วนตัวจะได้อะไร

ขอให้คิดว่า คนที่ให้เพื่อส่วนรมนั้น มิได้ให้แต่ส่วนรวม
อย่างเดียว เป็นการให้เพื่อตัวเองสามารถที่มีส่วนรวมที่จะ
อาศัยได้...” (มข. 2514)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงระลึกถึงประโยชน์ของ
ส่วนรวมเป็นสำคัญเสมอ

12. บริการที่จุดเดียว

ทรงให้ “ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” ทั้ง 6 แห่ง เป็นต้นแบบในการบริหารรวมที่จุดเดียว เพื่อประโยชน์ต่อประชาชนที่จะมาใช้บริการ จะได้ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย โดยมีหน่วยงานราชการต่างๆ มาร่วมดำเนินการและให้บริการประชาชน ณ ที่แห่งเดียว

“...เป็นสองด้าน ก็หมายถึงว่า ที่สำคัญปลายทางคือ ประชาชนจะได้รับประโยชน์ และต้นทางของเจ้าหน้าที่จะให้ประโยชน์”

13. ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ

ทรงเข้าใจถึงธรรมชาติและต้องการให้ประชาชน
ใกล้ชิดกับธรรมชาติ ทรงมองอย่างละเอียดถึงปัญหา
ของธรรมชาติ หากเราต้องการแก้ไขธรรมชาติ จะต้อง
ใช้ธรรมชาติเข้าช่วยเหลือ เช่น การแก้ไขปัญหาป่า
เสื่อมโทรมโดยพระราชทานพระราชดำริการปลูกป่า
โดยไม่ต้องปลูก (ต้นไม้) ปลอ่ยให้ธรรมชาติช่วยใน
การฟื้นฟูธรรมชาติ

14. ใช้ธรรมปราบอธรรม

ทรงนำความจริงในเรื่องความเป็นไปแห่งธรรมชาติ และกฎเกณฑ์ของธรรมชาติมาเป็นหลักการ และแนวปฏิบัติที่สำคัญในการแก้ปัญหาและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสถานะที่ไม่ปกติเข้าสู่ระบบที่เป็นปกติ

เช่น การใช้ฝักตบชวาบำบัดน้ำเสียโดยดูดซึม สิ่งสกปรกปนเปื้อนในน้ำ

15. ปลุกป่าในใจคน

“...เจ้าหน้าที่ป่าไม้ควรจะปลุกต้นไม้ลงในใจคนเสียก่อน แล้วคนเหล่านั้นก็จะพากันปลุกต้นไม้ลงบนแผ่นดินและรักษาต้นไม้ด้วยตนเอง...”

การที่จะฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้กลับคืนมาจะต้องปลุกจิตสำนึกให้คนรักธรรมชาติเสียก่อน

16. ขาดทุนคือกำไร

“...ขาดทุนคือกำไร **Our loss is our gain...**
การเสียคือการได้ ประเทศก็จะก้าวหน้า และการที่คนจะอยู่ดีมี
สุขนั้น เป็นการนับที่เป็นมูลค่าเงินไม่ได้...”

หลักการคือ “การให้” และ “การเสียสละ” เป็นการกระทำอันมี
ผลเป็นกำไรคือ ความอยู่ดีมีสุขของราษฎร

“...ถ้าเราทำอะไรที่เราเสีย แต่ในที่สุดที่เราเสียนั้นเป็นการได้
ทางอ้อม ตรงกับงานของรัฐบาลโดยตรง เงินของรัฐบาลหรืออีก
นัยหนึ่งคือเงินของประชาชน ถ้าอยากให้ประชาชนอยู่ดีกินดีก็
ต้องลงทุน...”

17. การพึ่งตนเอง

การพัฒนาตามแนวพระราชดำรินับเป็นสิ่งที่ต้อง
แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อให้เขาแข็งแรงพอที่จะ
ดำรงชีวิตได้ต่อไป

แล้วขั้นต่อไปก็คือ การพัฒนาให้เขาสามารถอยู่ใน
สังคมได้ตามสภาพแวดล้อม และสามารถ
“พึ่งตนเอง” ได้ในที่สุด

18. พออยู่พอกิน

สำหรับประชาชนที่ตกอยู่ในวงจรแห่งความทุกข์
เข็ญนั้น ได้พระราชทานความช่วยเหลือให้เขา
สามารถอยู่ในขั้น “พออยู่พอกิน” เสียก่อน แล้วจึง
ค่อยขยับขยายให้มีขีดสมรรถนะที่ก้าวหน้าต่อไป

“...ถ้าโครงการดี ในไม่ช้าประชาชนจะทำได้กำไร
จะได้ผล ราษฎรจะอยู่ดีกินดีขึ้น จะได้ประโยชน์
ต่อไป..”

19. เศรษฐกิจพอเพียง

เป็นแนวทางการดำเนินชีวิต เพื่อสร้างความ
เข้มแข็งหรือภูมิคุ้มกันทุกด้าน ซึ่งจะสามารถทำ
ให้อยู่ได้อย่างสมดุลในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง

ปรัชญานี้ได้มีการประยุกต์ใช้ทั้งระดับบุคคล
องค์การ ชุมชน และทุกภาคส่วนมาแล้วอย่าง
ได้ผล

20. ความซื่อสัตย์ สุจริต ใจจริงต่อกัน

“...ผู้ที่มีความสุจริตและบริสุทธิ์ใจ แม้จะมีความรู้
น้อยก็ยอมทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้ มากกว่าผู้ที่
มีความรู้มากแต่ไม่มีความสุจริต ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ
...”

(18 มี.ค. 2533)

21. ทำงานอย่างมีความสุข

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระเกษมสำราญและทรง
มีความสุขทุกครั้งที่ทรงช่วยเหลือประชาชน

“...ทำงานกับฉัน ฉันไม่มีอะไรจะให้ นอกจากการมี
ความสุขร่วมกัน ในการทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น...”

22. ความเพียร : พระมหาชนก

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงริเริ่มทำโครงการต่างๆ ในระยะแรกที่ไม่มีความพร้อมมากนัก และทรงใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ทั้งสิ้น แต่พระองค์ก็มีได้ท้อพระราชหฤทัย มุ่งมั่นพัฒนาโครงการต่างๆ ให้ราษฎรบังเกิดความร่มเย็นเป็นสุขในที่สุด

23. รู้-รัก-สามัคคี

ก.เพื่อทำงานให้สำเร็จ

รู้ : ก่อนที่เราจะลงมือทำงานใด จะต้องรู้งานนั้นเสียก่อน
รู้ถึงปัจจัยทั้งหมด รู้ถึงปัญหาและรู้ถึงวิธีแก้ปัญหา

รัก : เมื่อเรารู้ครบกระบวนการแล้ว จะต้องเห็นคุณค่า
เกิดศรัทธา เกิดความรักที่จะเข้าไปลงมือปฏิบัติ

สามัคคี : เมื่อถึงขั้นลงมือปฏิบัติต้องคำนึงเสมอว่าเราทำ
คนเดียวไม่ได้ ต้องร่วมมือร่วมใจกัน สามัคคีกันเป็นหมู่คณะ
จึงจะเกิดพลังในการแก้ปัญหาลงตัวด้วยดี

23. รู้-รัก-สามัคคี

ข. เพื่อการคบหาสมาคมกัน

รู้ : รู้จักทุกคนอย่างดีพอสมควร

ทั้งในหน้าที่การงาน และชีวิตครอบครัว

รัก : สร้างศรัทธาจากการมองกันในแง่ดี เห็นความดี

เข้าใจ และใส่ใจในกันและกัน

สามัคคี : สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ

สร้างความสามานฉันท์ในหมู่มิตร

สรุปหลักการทรงงาน

❖ ระเบิดจากข้างใน } คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา

❖ ปลุกจิตสำนึก

❖ เน้นให้พึ่งตนเองได้

❖ คำนึงถึงภูมิสังคม

❖ ทำตามลำดับขั้น

❖ ประหยัด เรียบง่าย ประโยชน์สูงสุด

❖ บริการที่จุดเดียว

❖ แก้ปัญหาจากจุดเล็ก

❖ ไม่ติดตำรา

❖ ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ

❖ การมีส่วนร่วม

❖ รู้ รัก สามัคคี

❖ มุ่งประโยชน์คนส่วนใหญ่

ปฏิบัติอย่างพอเพียง

เป้าหมายคือสังคมพอเพียง